

¹⁷ Про створення об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху України : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 19 липня 1999 р. № 1281.

¹⁸ Про затвердження Положення про взаємодію в контрольованій зоні авіаційних суб'єктів служб авіаційної безпеки з підрозділами центральних органів виконавчої влади, щодо забезпечення авіаційної безпеки : затверджено наказом Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/>

Резюме

Москаленко С. І. Система органів публічної влади, які здійснюють державний контроль в галузі цивільної авіації.

Розглядається та аналізується система органів публічної влади, які здійснюють державний контроль в галузі цивільної авіації. На підставі аналізу юридичної літератури запропоновано авторське визначення системи органів публічної влади, які здійснюють державний контроль в галузі цивільної авіації.

Ключові слова: орган публічної влади, публічна влада, влада, суб'єкт владних повноважень, цивільна авіація, система органів публічної влади, система органів публічної влади, які здійснюють державний контроль в галузі цивільної авіації.

Резюме

Москаленко С. И. Система органов публичной власти, которые осуществляют государственный контроль в области гражданской авиации.

Рассматривается и анализируется система органов публичной власти, которые осуществляют государственный контроль в области гражданской авиации. На основании анализа юридической литературы предложено авторское определение системы органов публичной власти, которые осуществляют государственный контроль в области гражданской авиации.

Ключевые слова: орган публичной власти, публичная власть, власть, субъект властных полномочий, гражданская авиация, система органов публичной власти, система органов публичной власти, которые осуществляют государственный контроль в области гражданской авиации.

Summary

Moskalenko S. System of public authorities that carry out state control in the field of civil aviation.

Discusses and analyses the system of public authorities that carry out state control in the field of civil aviation. Based on the analysis of legal literature proposed a definition of the system of public authorities that carry out state control in the field of civil aviation.

Key words: public authority, public power, the power, the authority, civil aviation, the system of public authorities, the system of public authorities that carry out state control in the field of civil aviation.

УДК 342.951:351.82(477)

О. Б. НІМКО, С. М. МАМЧУР

Ольга Борисівна Німко, кандидат юридичних наук, доцент Житомирського національного агро-екологічного університету

Світлана Миколаївна Мамчур, студентка III курсу Житомирського національного агроекологічного університету

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ РЕАДМІСІЇ ТА АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕАДМІСІЇ

Певні історичні обставини, що стосуються розвитку міграції, стали приводом до того, що країни почали застосовувати політику щодо впорядкування міграційних процесів, подолання негативних аспектів міграції, забезпечення необхідних умов для інтеграції тих осіб, які прибули в інше національне та соціальне середовище. Часто така політика ґрунтується на використанні таких правових механізмів протидії масовій нелегальній міграції, як депортація (примусове переселення, вигнання чи висилка з постійного місця проживання або з держави окремих осіб чи народів)¹ і екстрадиція (полягає в арешті і передачі однією державою іншій (за запитом) особи, що підозрюється або обвинувачується в скоєнні злочину, або ж засудженого злочинця)². Та, на жаль, вони є досить неефективними і надзвичайно затратними.

Слово «міграція» бере свій початок із глибокої давнини, коли тільки почало зароджуватися людське суспільство. Можна сказати, що уся історія людства пов'язана з його пересуванням із одного місця на інше у пошуках кращого життя. Фактично, саме за цих часів вперше виникає таке явище, як міграційний процес, тобто переміщення людей через кордони тих чи інших територій зі зміною місця проживання назавжди або на більш-менш тривалий час.

Нині міграція – це явище, яке має глобальний характер. Адже щороку мільйони людей покидають свої домівки і виїжджають до інших країн.

Питання, що стосуються реадмісії, є досить актуальними. Дослідженню вказаної проблематики присвячено чимало наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Теоретичні засади впливу держави на міграційні процеси розробляли Г. Аксюченко, М. Денисенко, В. Іонцев, В. Моїсеєнко, В. Перевсєднєв, І. Прибиткова, Т. Регент, Л. Рибаківський, Ю. Римаренко, А. Шевцов, О. Хомра, Б. Хорєв та ін. Дослідженням проблем реадмісії в Україні займалися такі вчені: С. Книш, Ю. Курилюк, З. Макаруха, К. Позняк, Н. Тиндик, В. Чумак та інші. Проблеми міграційної політики вивчали і практики, які були ініціаторами різноманітних нарад на кшталт круглого столу «Європейський Союз та Україна – реформа міграційної політики». Віддаючи належне їх науковим напрацюванням із цієї проблематики, слід зауважити, що дослідження міграційної політики в Україні ще не має координованого й системного характеру³.

Актуальність даної теми зумовлена тим, що одним із основних напрямів державної політики на даному етапі розвитку українського суспільства є реалізація прав громадян, що знайшло закріплення у Конституції України та інших нормативно-правових актах⁴.

Взагалі міграцію поділяють на зовнішню та внутрішню. Зовнішня – це міждержавна та міжконтинентальна, а внутрішня (всередині країни) – між регіонами, містами, міською та сільською місцевістю тощо. Також слід розрізняти такі поняття, як емігранти та іммігранти. Емігранти – це особи, які переселилися за межі країни, а іммігранти – особи, які переселилися в країну. До речі, особи, які здійснюють міграцію, називають мігрантами.

Процес міграції тісно пов'язаний з багатьма явищами. Одним з таких є реадмісія. На думку російських дослідників С. Акімова, Л. Белянської та С. Герасимова, реадмісія – передача однією державою та прийняття другою державою своїх громадян, в'їзд або проживання яких визнані незаконними в країні перебування⁵. Г. Аксюченко вважає, що реадмісія – це згода держави на прийом назад на свою територію своїх громадян (а також у деяких випадках – іноземців, які раніше перебували чи проживали в цій державі), які підлягають депортації з іншої держави⁶.

Рeadмісія – це взаємні зобов'язання держав, які закріплюються в міжнародних угодах, прийняти назад власних громадян, а також громадян третіх країн та осіб без громадянства, які незаконно прибули на територію однієї із договірних сторін, або прибувши законно втратили підстави для легального перебування⁷.

Рeadмісія осіб є інститутом міжнародного права, адже він виходить за межі юрисдикції однієї країни. Цей інститут пов'язаний із зовнішньою міграцією держави, тому будь-які питання, які стосуються процесу реадмісії, можуть бути вирішені лише спільними зусиллями усіх заінтересованих країн, тобто шляхом укладення відповідних міжнародних угод.

Коли ж виникло поняття реадмісії? Заглибившись в історію, ми дізнаємося, що вперше такий термін, як «реадмісія», знайшов своє відображення у міжнародних угодах, які датуються ХХ століттям. Зокрема, до найдавніших з них належать міждержавні русько-візантійські договори, укладені між руськими князями Олегом (911 р.) та Ігорем (945 р.) і візантійськими імператорами Леоном та Романом. У договорі 911 р. зазначалося: «Той, хто з'явився з будь-якої країни (полонені християни) на Русь та продані (руськими) назад у Грецію або полонені християни, приведені на Русь з будь-якої країни, – всі вони повинні повертатись на Грецьку землю»⁸. Так русько-візантійські договори стали одними з перших міжнародних угод, в яких було встановлено обов'язок Київської Русі передавати іноземців назад до Візантії.

У 1019 р. було укладено угоду між Росією і Швецією, згідно з якою держави зобов'язувалися «видавати всіх перебіжчиків без різниці й на майбутнє таких не приймати». Ці зобов'язання стосувалися реадмісії осіб, які потрапили на їхню територію з іншої сторони.

Про видачу нелегального мігранта йшлося також у трактаті, укладеному 1174 р. між англійським королем Генріхом II і шотландським королем Вільгельмом. У ньому зазначалося, що особи, що були обвинувачені в зраді та бігли з Англії в Шотландію, підлягали арешту і суду шотландських судових органів чи видачі англійському уряду⁹.

Також певне місце в історії займає нормотворча діяльність Петра I, що стосувалася регулювання міграційних процесів шляхом вислання. Він вважав, що некерована міграція «більше нетерпима», і тому звелів, щоб «жодних втікачів не приймати, а усіх приходящих людей, які прийшли після 1695 року, відсилати, звідки хто прийшов»¹⁰.

Давно відоме явище реадмісії і в Західній Європі. За своїм змістом воно тісно пов'язане з основними правами та свободами людини, які обмежуються лише законом. Зокрема, австрійський дослідник Н. Колман зазначає, що двосторонніми угодами, які безпосередньо торкалися питань, пов'язаних з реадмісією осіб, були угоди 1818 та 1819 рр. між Пруссією та іншими німецькими державами. 7 листопада 1906 р. було укладено угоду між Нідерландами та Німеччиною. Вона встановлювала, що ці країни зобов'язуються «відкривати свої території» для іноземців. Також дана угода передбачала «обмеження повноважень щодо вислання голландських громадян з Німеччини та навпаки». Найбільшу ж кількість угод про реадмісію осіб укладено європейськими державами у період з початку ХІХ ст. до Другої світової війни, що вже здебільшого були зосереджені на власних громадян¹¹.

Починаючи з другої половини ХІХ ст. у Росії відбувалися значні міграційні процеси. Це спонукало до того, що 15 грудня 1860 р. між Росією, Швецією та Норвегією підписано Конвенцію про взаємне вислання бродяг, злочинців та злиднів¹². Вона встановлювала, що бродяга, який не має при собі відповідних докумен-

тів, які б надавали йому право перебувати в країні, повинен бути негайно висланий у країну свого підданства, а у зворотному прийнятті йому було відмовлено. Якщо не могли встановити місце народження або підданство такої особи, то вона висилалася до тієї країни, де останнім часом шукала собі зайняття чи просто прибула з неї. Слід зауважити, що саме у другій половині XIX ст. почали активно розвиватися міжнародні відносини і через це міжнародне право потребувало детального та всебічного дослідження. Тому в 1873 р. було створено Інститут міжнародного права. Діяльність цього інституту принесла плідні та чималі результати. Зокрема, було прийнято цілу низку документів, які торкалися проблем, безпосередньо пов'язаних із висланням іноземців. Під час чергової конференції, яка відбулася в Лозанні, прийняли проект «Декларації про права вигнання іноземців» (1888 р.), а трохи згодом, у 1892 р. – «Правила про допущення або вигнання іноземців». Ці документи передбачали поділ вигнання іноземців на звичайне та надзвичайне. Саме звичайне вигнання і вважається праобразом сучасної реадмісії осіб. Це пояснюється тим, що воно застосовувалося лише до тих іноземців, які обманом або шляхом порушення правил про їх допуск в'їжджали на територію держави.

Незважаючи на це, деякі вчені-дослідники все ж таки вважають, що поняття реадмісії почало повноцінно існувати лише з другої половини XX століття. На думку польського дослідника М. Клячінські, саме після Другої світової війни, коли в умовах відновлення зруйнованої війною економіки функціонувало відносно вільне законодавство щодо трудової міграції, західноєвропейські держави почали укладати між собою угоди про контроль за кордонами та поведження з незаконно прибулими особами, що передбачали відповідальність сторін за незаконний в'їзд або перебування власних громадян на території іншої договірної сторони¹³.

У другій половині XX ст., зважаючи на транскордонний характер злочинності, збільшення прозорості кордонів та посилення міграційних процесів, відбувається активізація міжнародних зустрічей з приводу співробітництва між національними органами держав, що займаються боротьбою зі злочинністю, охороною кордонів, питаннями імміграції та наданням політичного притулку, а також судовими та правовими наслідками посилення транскордонного руху¹⁴. Саме у 50-ті та 60-ті роки XX ст. прийнято генерацію сучасних реадмісійних угод, що стосувалися осіб, які помилково переміщались між державами-членами, які пізніше утворили Шенгенську зону. Ця політика проявилася у другому поколінні двосторонніх угод про реадмісію, укладених з країнами Центральної та Східної Європи¹⁴. Дані угоди були спрямовані на запобігання нелегальній та неконтрольованій міграції. Однак ці зобов'язання торкалися лише громадян Сторін і аж ніяк не іноземців та осіб без громадянства.

Поширення таких зобов'язань та подібних до них на громадян третіх країн, а також на осіб без громадянства стало досить актуальним вже у 70–90-ті роки XX століття. Цьому посприяли дві надзвичайно важливі причини. З одного боку, основні програми в'їзду були заморожені у відповідь на нафтову кризу та різкий спад економіки, а з іншого – політичні зміни, що відбувалися в Європі, спричинили значне збільшення обсягів вимушеної міграції із пострадянського простору та перетворили країни Центральної і Східної Європи із «постачальників» мігрантів, передусім нелегальних, на «транзитні коридори» для них. Таким чином 7 грудня 1997 р. Фінляндія внесла зі своєї сторони ініціативу включити до міждержавних відносин держав-членів Європейського Союзу положення реадмісії, що стосуються громадян третіх країн. Згодом ця ініціатива була підтримана на вищому рівні Радою Європейського Союзу у Тампері в жовтні 1999 року.

Що ж до України, то для українського суспільства інститут реадмісії став новим феноменом. У національному законодавстві держави поняття реадмісії вперше з'явилось у 2000 р. в Програмі інтеграції України до Європейського Союзу. Активно почали використовувати цей термін українські дипломати під час міждержавних зустрічей, службові особи міграційного та прикордонного відомств при розв'язанні своїх завдань лише після підписання Угоди між Україною та Європейським Союзом про реадмісію осіб у 2007 році. Пізніше поняття реадмісії було нормативно закріплено в Законі України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 року.

Механізм правового регулювання реадмісії складається із таких елементів:

– норми права – загальнообов'язкові правила поведінки, встановлені з метою регулювання суспільних відносин;

– правовідносини – вольові суспільні відносини, що виникають на основі норм права;

– акти реалізації норм права – процес фактичного втілення конкретних приписів правових норм щодо конкретних суб'єктів¹⁵.

В Україні державне регулювання в сфері реадмісії здійснюється як органами загальної компетенції, так і органами спеціальної компетенції.

Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених Основним Законом межах і відповідно до законів України (ч. 2 ст. 6 Конституції України)¹⁶.

Статтею 19 Конституції України встановлено, що органи державної влади, органи місцевого самоврядування повинні діяти в лише на підставі в межах повноважень та у спосіб, що передбачений Конституцією та законами України¹⁷.

У сучасних умовах доцільним та необхідним постає вдосконалення міжнародного співробітництва та правового регулювання в досліджуваній сфері¹⁸.

На сьогоднішній день Україна для більшості мігрантів – лише держава транзиту і аж ніяк не країна кінцевого призначення. Тому така загроза як **примусове видворення** (специфічний вид адміністративного стягнення, який полягає у пропозиції іноземцю або особі без громадянства добровільно залишити країну пере-

бування і застосовується у випадках вчинення вказаними особами адміністративних правопорушень, які злісно порушують порядок)¹⁹ з території нашої держави із подальшим встановленням відповідного терміну заборони в'їжджати не має великого значення для іноземного громадянина. Адже така особа не пов'язує своє життя з перебуванням в Україні у подальшому. Якщо ж використати територію нашої держави для транзиту до іншої країни неможливо, то іноземець просто шукатиме собі інший маршрут прямування.

Інша ситуація у розвинутих країнах, як-то: Німеччина, Австрія, Франція, Нідерланди, Данія тощо. Мігранти, а частіше це особи, які нелегально перетнули кордон, розглядають такі держави як місця кінцевого призначення, де вони могли б і бажають влаштуватися на довготривалий час. У зв'язку з цим країнам Європейського Союзу доводиться застосовувати до таких осіб процедуру примусового повернення, що звичайно не збігається з їх планами.

Експерти встановили, що чисельність нелегальних мігрантів не перевищує 5 % від загальної кількості. Проте слід зазначити, що така категорія іноземних громадян належить до найбільш проблемних. Причиною цього є неможливість встановити особу та її громадянство, яка підлягає примусовому поверненню. З досвіду роботи спеціальних міграційних відомств країн Європейського Союзу можна зробити висновок, що хоч докладаються усі зусилля, але все одно залишаються ті мігранти, особу яких не вдалося ідентифікувати, а це означає, що не можна повернути їх до тієї держави, громадянами якої вони є.

Враховуючи усі ці проблеми, держави-члени Європейського Союзу розробили та активно застосовують певні загальні рекомендації, які необхідні для їх подолання. Вони є досить дієвими та можуть допомогти у встановленні особи іноземного громадянина. Також їх застосовують до усіх форм недобровільного повернення особи, включаючи видворення і реадмісію. Та все ж таки більший акцент дані рекомендації роблять на ті випадки, які безпосередньо пов'язані із реадмісією осіб.

Отже, однією із таких рекомендацій є тісна взаємодія дипломатичних представництв зарубіжних країн з консульськими установами. Це є досить ефективним, коли треба встановити особу іноземця. Щоб така взаємодія принесла необхідні результати, вона повинна будуватися на відповідних принципах, зокрема: безперервності, заінтересованості сторін, оперативності та відповідальності за прийняті рішення. Слід зауважити, що у випадках, які пов'язані з примусовим поверненням іноземних громадян до їхньої держави, у працівників консульств немає такого собі мандата. Через це вони відмовляються надати необхідні документи щодо даної особи, якщо на те немає письмового звернення мігранта. Але в протилежному випадку, коли таке звернення відсутнє, мандат створюється шляхом укладення договору про реадмісію осіб. Така позиція працівників консульств є загальною для усіх країн. Тому наявність угод про реадмісію дає можливість налагодити надійні відносини з консулами. Лише таким чином можна досягти високої віддачі з боку підрозділів консульств та бути впевненим у їх сприянні щодо встановлення особи і документуванні іноземців, про що саме й свідчить зарубіжний досвід.

Ще одним із основних способів отримати необхідну інформацію про іноземного громадянина є інтерв'ювання, тобто особисте опитування, під час якого можна з'ясувати деталі про країну, громадянином якої є ця особа, її мову та інші дані про неї. Але інтерв'ювання вимагає від виконавця високого професіоналізму та кваліфікації. Адже для цієї справи потрібно бути добре обізнаним у питаннях, що стосуються країнознавства, мати певну мовну підготовку і, звичайно, мати відповідні знання та навички у сфері психології.

Важливою також є взаємодія з діаспорами. Національні діаспори роблять усе для того, щоб їх співвітчизники перебували на території тієї чи іншої держави на абсолютно законних підставах. Але мігранти, які мають нерегульований правовий статус, завдають багато проблем діаспорам. Насамперед вони негативно впливають на країну перебування і псують її репутацію. Саме через це діаспори є дуже корисними і завжди готові йти на контакти з уповноваженими державними органами у сфері міграції, надаючи відомості, необхідні для ідентифікації особи іноземного громадянина. Хоча ефективність такої взаємодії має і свої певні обмеження. Вони пов'язані з тим, що діаспори утворюють тільки ті національності, які широко представлені в тій чи іншій державі.

Також одним із найпоширеніших способів, який застосовується при встановленні особи іноземця, є використання можливостей спеціально існуючих інформаційних банків даних. До речі, така практика отримала надзвичайно значне поширення в країнах Європейського Союзу. Але слід зазначити, що обмежувати пошук потрібної інформації лише цими інформаційними ресурсами, що належать до єдиної інформаційно-аналітичної системи, яка безпосередньо пов'язана з управлінням міграційних процесів, недоречно. Пояснення цьому досить просте – дані ресурси не є вичерпними.

Окрім цього, можна отримувати інформацію від тих осіб, які знаходяться в пунктах тимчасового перебування разом з іноземцем, особа якого не ідентифікована. Досить ймовірно, що іноземний громадянин, який перебуває у спеціальній установі, може вступати в контакти з іншими особами, ділячись з ними різною інформацією. Не виключно, що ця інформація буде містити дані, за допомогою яких можна встановити його особу. Тому, якщо мігрант категорично відмовляється сприяти встановленню власної особи, документуванню та поверненню назад в державу, громадянином якої він є, це усе може компенсувати інформація, отримана з інших джерел, наприклад, іноземних громадян, які спільно перебувають з ним. Міжнародна практика свідчить: якщо вміло організувати роботу з контингентом відповідної установи, то можна отримати необхідні відомості, які знадобляться під час встановлення особи іноземця. Але слід зазначити, що даний спосіб має орієнтуюче значення, оскільки він не дає гарантію того, що в результаті будуть отримані документи, які засвідчуватимуть потрібну особу і надаватимуть їй право на перетин державного кордону.

Таких захід, як відстеження телефонних переговорів іноземців, які знаходяться у спеціальних установах, досить успішно застосовується в багатьох країнах Європейського Союзу (наприклад, в Австрії). Існують й інші способи, які допомагають визначити державу громадянства та саму особу іноземного громадянина. Але найчастіше ці способи не приносять бажаних результатів. Натомість відстеження телефонних номерів (а не змісту самих переговорів), які набирає особа, допомагає чітко визначити країну громадянства, а також коло її спілкування. У свою чергу, визначивши державу, куди було здійснено телефонний дзвінок, з'являється підстава звернутися до відповідної консульської установи із запитом, щоб було проведено співбесіду з іноземцем і після цього здійснено процедуру документування. Встановлення ж кола спілкування іноземного громадянина допоможе припустити, що, можливо, його особам відома будь-яка інформація, яка допоможе ідентифікувати справжню особу іноземця. Але так само, як і попередній, цей спосіб також має орієнтуєчий характер. Крім того, слід врахувати, що даний захід певною мірою зачіпає право людини на таємницю телефонних дзвінків та інших переговорів.

Доцільним є використання диференційованого підходу під час притягнення іноземного громадянина до відповідальності. Міжнародна практика змушує нас звернути увагу на те, що застосування такого підходу при встановленні відповідного терміну заборони в'їзду до країни є таким собі компромісом для мігрантів, який спонукає їх іти на контакт з відповідними уповноваженими органами держави. Це сприяє здійсненню документування, а також організації повернення до держави громадянства. Цей підхід передбачає, що іноземець має право вибору. Він може відмовитися співпрацювати з міграційною службою, і навпаки – погодитися на здійснення процедури повернення, отримавши при цьому заборону на повторний в'їзд до даної країни на максимально можливий термін або ж активно допомагати та сприяти своєму поверненню і в результаті цього отримати мінімальний термін заборон на повторний в'їзд (а іноді взагалі не отримати такої заборони). Таке стимулювання іноземного громадянина до співпраці несе в собі багато перспектив. Передусім це стосується забезпечення інтересів держави шляхом скорочення витрат, необхідних для утримання особи у спеціальній установі. Також завдяки цьому процедура адміністративного видворення та реадмісії осіб буде здійснюватися значно швидше.

Останнім часом питанням ідентифікації особи іноземців почали приділяти більше уваги. Про це свідчить Методика проведення ідентифікації особи іноземних громадян та осіб без громадянства, затриманих компетентними органами без документів, що засвідчують особу, схвалена 4 червня 2008 р. Спільною комісією держав-учасників Угоди про співпрацю держав-учасників СНД. Ця методика детально описує основні дії уповноважених державних органів, а також визначає заходи, які слід здійснювати під час встановлення особи іноземного громадянина. Тобто, можна сказати, що дана методика була розроблена для боротьби з нелегальною міграцією.

Слід зауважити, що запропоновані вище варіанти дій, які безпосередньо стосуються ідентифікації та повернення особи, що з певних причин відмовляється співпрацювати, потрібно застосовувати комплексно, адже лише тоді можна буде досягнути максимального ефекту.

Беручи до уваги усе сказане вище, можна зробити висновок, що докладається багато зусиль для подолання існуючих проблем, які стосуються міграційних процесів, включаючи й реадмісію осіб. Проте, на жаль, не завжди ці зусилля дають необхідний бажаний результат. Іноді особу окремих іноземних громадян так і не вдається встановити. Світова ж практика на сьогоднішній день не виробила якогось одного універсального рішення щодо подолання цих проблем. Тому в різних державах такі недоліки вирішуються абсолютно по-різному.

Отже, з прикрістю можна констатувати, що питання, як же потрібно будувати стосунки з такою категорією громадян, як нелегальні мігранти, досі залишається відкритим. Тому воно потребує негайного вирішення, щоб у подальшому це не призвело до більш серйозних наслідків.

Провівши дослідження багатьох різноманітних історичних аспектів, які повідомляють про виникнення поняття реадмісія та становлення безпосередньо самого інституту реадмісії осіб, можна, без сумнівів, стверджувати, що корені міжнародно-правового регулювання процесу реадмісії сягають в глибину століть, а точніше у X століття. Із достовірних фактів ми дізнаємося, що одними з перших двосторонніх міжнародних договірних актів, які містили у собі взаємні обов'язки держав, що стосувалися приймання та передавання нелегальних мігрантів на територію тієї держави, відповідно з якої вони прибули, стали укладені саме на українській землі угоди, датовані 911 р., між Руссю та Візантією.

Зважаючи на це, можна зробити висновок, що питання міграційних процесів, у тому числі і реадмісія, завжди були актуальними. Але якщо на ранніх етапах зародження людства ці явища лише почали формуватися, то з часом вони набули таких масштабів, що призвели до багатьох проблем, які, на жаль, існують і сьогодні. Та хочеться вірити, що ми зможемо вирішити й остаточно подолати усі ці проблеми.

¹ Депортація. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Депортація>

² Екстрадиція. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Екстрадиція>

³ Німко О. Б. Адміністративно-правове регулювання реадмісії в Україні / О. Б. Німко, С. М. Мамчур // Форум права. – 2016. – № 3. – С. 229–235 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_3.pdf ; Фахова стаття.

- ⁴ Німко О. Б. Державне регулювання забезпечення соціальним житлом: правові та організаційні засади / О. Б. Німко // Техника и технология. Современные тенденции в науке и образовании. – Inżynieria i technologia. Współczesne tendencje w nauce i edukacji (29.01.2013–31.01.2013). – Kraków, 2013. – С. 5–8.
- ⁵ Правовые основы реадмисии : учеб. пособ. / С. А. Герасимов, Л. И. Белянская, С. А. Акимова ; под. ред. И. Н. Глебова, А. С. Прудникова. – М. : ЮНИТИ – ДАНА, 2010. – 159 с.
- ⁶ Аксющенко Г. В. Иммиграция как источник вызовов безопасности / Г. В. Аксющенко // Власть. – 2007. – № 8. – С. 19–22.
- ⁷ Реадмісія. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Рeadмісія>
- ⁸ Історія держави і права України. Джерела права періоду Київської Русі : навч. посіб. / упоряд. і наук. комент. А. М. Гуз. – К. : КНТ, 2007. – 69 с.
- ⁹ Зелінська Н. А. Конкуренція інституту видачі та права притулку у стародавні часи та середньовіччі / Н. А. Зелінська // Актуальні проблеми держави і права. – 2009. – Вип. 48. – С. 275.
- ¹⁰ Соловьёв С. М. Публичные чтения о Петре Великом / С. М. Соловьёв ; подг. текста, статья и комент. Л. Н. Пушкарёва. – М. : Наука, 1984. – 235 с.
- ¹¹ Coleman N. European Readmission Policy: Third Country Interests and Refugee Rights / Coleman N. – Leiden – Boston: BRILL, 2009. – 395 p.
- ¹² Хрестоматия русского международного права : в 2 ч. / сост. О. Эйхельман. – К. : Универ. типогр., 1887. – Ч. 1. – 477 с.
- ¹³ Kłaczynski M. Readmission agreements concluded by Poland / M. Kłaczynski // Refugees in Europe: 7th Polish – German Seminar on Contemporary Problems of International Law (Poland, Krakow, 4–10 May 1997). – Krakow: Jagiellonian University, 1999. – P. 34.
- ¹⁴ Макаруха З. Правове регулювання актуальних проблем співробітництва України та ЄС у сфері свободи, безпеки та юстиції / З. Макаруха // Право України. – 2010. – № 6. – С. 135–141.
- ¹⁵ Німко О. Б. Механізм правового регулювання організації та проведення земельних аукціонів в Україні / О. Б. Німко // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 10. – С. 130–132.
- ¹⁶ Німко О. Б. Проблемні питання законодавства, що регулює встановлення внесків загальнообов'язкового державного соціального пенсійного страхування фізичними особами – суб'єктами підприємницької діяльності, які обрали особливий спосіб оподаткування / О. Б. Німко // Наукові праці Національного авіаційного університету. – 2010. – № 4 (17). – С. 97–101. – (Серія : Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»).
- ¹⁷ Німко О. Б. Правові засади державного регулювання здійснення оціночної діяльності для цілей оподаткування / О. Б. Німко // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Научный журнал. – Симферополь, 2012. – № 4. – С. 292–295. – (Серия: Юридические науки).
- ¹⁸ Німко О. Б. Міжнародне співробітництво та адміністративно-правове регулювання атомної енергетики в Україні та світі / О. Б. Німко // Часопис Київського університету права : український науково-теоретичний часопис. – 2016. – № 2. – С. 276–281.
- ¹⁹ Roig A. EC Readmission Agreement: A Re – evaluation of the Political Impasse / T. Huddleston, A. Roig // European Journal of Migration and Law. – 2007. – № 9. – P. 367.

Резюме

Німко О. Б., Мамчур С. М. Історія виникнення реадмісії та аналіз зарубіжного досвіду правового регулювання реадмісії.

У статті окреслено, що таке міграція, її сутність та види. Визначено поняття реадмісії осіб. Проведено дослідження виникнення реадмісії. Здійснено аналіз зарубіжного досвіду щодо правового регулювання процедури реадмісії на основі спеціальних рекомендацій, які безпосередньо спрямовані на подолання нелегальної міграції, а також охарактеризовано їх як позитивний, так і негативний боки.

Ключові слова: міграція, реадмісія, мігранти, міжнародні угоди, іноземці, депортація, держава, громадянство.

Резюме

Німко О. Б., Мамчур С. М. История возникновения реадмисии и анализ зарубежного опыта правового регулирования реадмисии.

В статье обозначено, что такое миграция, ее сущность и виды. Определено понятие реадмисии лиц. Проведено исследование возникновения реадмисии. Осуществлен анализ зарубежного опыта правового регулирования процедуры реадмисии на основе специальных рекомендаций, которые непосредственно направлены на преодоление нелегальной миграции, а также описаны их как положительная, так и отрицательная стороны.

Ключевые слова: миграция, реадмисия, мигранты, международные соглашения, иностранцы, депортация, государство, гражданство.

Summary

Nimko O., Mamchur S. History of readmission and the analysis of foreign experience of legal regulation of readmission.

The article indicated that such a migration, its essence and types. The concept of readmission. A study of the emergence of readmission. The analysis of foreign experience of legal regulation of readmission procedures on the basis of specific recommendations, which are specifically aimed at overcoming the illegal migration, and describes them as positive or negative side.

Key words: migration, readmission, migrants, international agreements, foreigners, deportation, the State whose nationality.